

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2014 r. oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań w 2015 r.

I. Zagadnienia ogólne

Wspieranie rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują m.in. we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i ich związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Stosując ustawę należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

1. wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka;
2. powrotu do rodziny,
3. utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
4. stabilnego środowiska wychowawczego;
5. kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
6. pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
7. ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
8. informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
9. ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
10. poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
11. dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

II. Wspieranie rodziny

Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina ma obowiązek zapewnić wsparcie, polegające, w szczególności, na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zadania z zakresu wspierania rodziny, zostały powierzone do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim i były wykonywane przez:

- pracowników socjalnych;
- asystentów rodziny.

W funkcjonowaniu rodzin objętych wsparciem, zaobserwować można było jedną bądź wiele z poniższych dysfunkcji:

- niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodziców bądź opiekunów;
- choroby i niepełnosprawność występujące w rodzinie;
- uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie;
- bezrobocie w rodzinie;
- niska świadomość rodziny o roli podmiotów udzielających pomocy;
- przemoc w rodzinie.

Pracownicy socjalni

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych w ramach pracy z rodziną koncentrowały się przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ustalaniu przyczyn występującego w nich kryzysu, a także wnioskowaniu do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach (opiekuńczej, wychowawczej,

ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej) i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Wskazywano i umożliwiano kontakt ze specjalistami (pedagogiem, psychologiem) innych placówek wspierających funkcjonowanie rodziny; udzielano wsparcia w zakresie: tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi rodziny, edukacji poprzez wskazywanie właściwych metod wychowawczych, sposobu spędzania wolnego czasu, zwracanie uwagi na warunki sanitarno-higieniczne i zadbanie dzieci, motywowanie rodziców do pracy nad właściwą postawą i prawidłowym wypełnianiem swoich obowiązków, zdrowia (motywowanie do podjęcia leczenia).

W 2014 r. pracownicy socjalni objęli pomocą 519 rodzin (1493 osób), przeprowadzili 1396 rodzinnych wywiadów środowiskowych, z tego:

- 42 rodziny (200 osób), w których występowała potrzeba ochrony macierzyństwa. Podjęte w tych rodzinach działania dotyczyły w szczególności: motywowania do systematycznego kontrolowania przebiegu ciąży i stosowania zaleceń lekarskich; monitorowania właściwego pełnienia ról rodzicielskich; udzielania pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, załatwianiu spraw urzędowych, wykorzystywaniu własnych uprawnień do świadczeń społecznych; udzielania poradnictwa w zakresie opieki i wychowania dzieci;
- W 24 rodzinach, w których wychowywane są dzieci (47 dzieci) rozwiązywali problemy związane z występującą w rodzinie przemocą;
- 14-krotnie wnioskowali o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Wszystkie działania, podejmowane przez pracowników socjalnych, odbywały się przy ścisłej współpracy z przedstawicielami placówek oświatowych, służby zdrowia, Policji, prokuratury, instytucji działających na rzecz rodziny (Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorami).

Asystent rodziny

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2014 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej było zatrudnionych 2 asystentów rodziny.

Praca asystenta koncentrowała się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których wychowywane są dzieci. Głównym celem asystentury było

podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego.

W 2014 roku asystenci rodziny pracowali z 26 rodzinami, w których było 93 osób, w tym: 38 osób dorosłych i 55 dzieci. We wszystkich rodzinach występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w szczególności: nieumiejętność panowania nad emocjami, brak wyuczonych pozytywnych wzorców wychowawczych, duży dystans uczuciowy w stosunku do dzieci, bezrobocie, skłonności do picia alkoholu, konflikt pomiędzy małżonkami, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełnosprawność, niepełność rodziny.

W 2014 r. asystenci rodziny podejmowali szereg działań, m. in.:

- analizowali sytuację rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie - tworzyli plany pracy z rodziną przy aktywnym udziale jej członków i współpracy pracownika socjalnego. Głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz polepszenie wyników szkolnych dzieci;
- wspierali rodziny w kontynuowaniu leczenia, motywowali do systematycznego leczenia i zażywania leków zgodnie z zaleceniami lekarza, współpracowali ze służbą zdrowia w zorganizowaniu pomocy medycznej, podnosili wiedzę rodziny z zakresu profilaktyki zdrowotnej i higieny osobistej członków rodziny;
- udzielili pomocy w zakresie poprawy sytuacji bytowej, a w szczególności w zdobyciu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Wskazywali, jak sprawnie można wykonywać obowiązki domowe; doradzali w jaki sposób zarządzać środkami finansowymi; pomagali w codziennej organizacji dnia rodziny; informowali jak działają urzędy, placówki wspierające rodziny i dzieci; wyjaśniali w jaki sposób należy wypełnić dokumenty oraz załatwić sprawy urzędowe wykorzystując własne uprawnienia i możliwości; wskazywali jak ubiegać się o rozłożenie spłaty zadłużenia na raty, przedstawiali możliwości oszczędnego korzystania z mediów;
- wnioskowali o udzielenie pomocy w formie rzeczowej tj. używanej odzieży, mebli, sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów niemowlęcych i zabawek dla dzieci;
- motywowali do większego zaangażowania w opiece nad dziećmi i zadbania o stronę estetyczną mieszkania;
- pomagali w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; wskazywali sposoby wspólnego spędzania czasu z rodziną, doradzali jak wychowywać i opiekować się dziećmi;

- współpracowali z jednostkami, organizacjami i innymi podmiotami oraz osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, m.in. pracownikami socjalnymi, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, pedagogami ze szkół, do których uczęszczają dzieci, Komendą Powiatową Policji, wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- motywowali członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki, poszukiwania pracy, wskazywali pozytywne cechy wynikające z aktywnego poszukiwania pracy, uwrażliwiali na potrzebę ciągłego zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy – możliwość podjęcia stażu, skorzystania ze szkoleń;
- motywowali rodziców dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych do regularnych odwiedzin i utrzymywania kontaktów z dziećmi.
- dokonali okresowych ocen sytuacji rodziny.

Liczba rodzin objętych działaniami asystentów rodziny w 2014 roku	26
Liczba rodzin, z którymi rozpoczęto współpracę w roku 2014	14
Liczba rodzin, z którymi asystenci współpracują powyżej roku	10
Rodziny pełne	12
Rodziny niepełne	14
Ilość osób w rodzinach, w tym:	93
dorosłych	38
dzieci	55
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w zastępczej formie opieki	1
Ilość rodzin, w których zakończono współpracę	10

Koszty wynagrodzenia osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny w roku 2014, pokrywane były z dwóch źródeł:

- środków własnych Gminy Stargard Szczeciński w wys. **12 194 zł** ;

- w formie dotacji otrzymanej w ramach ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2014”: w wys. **43 187zł.**

Łącznie na utrzymanie asystenta rodziny wydatkowano w 2014r. kwotę **55 381 zł.**

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

1. opiekuńczej – zapewniającej opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego;
2. specjalistycznej – w której organizowane są zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; indywidualny program korekcyjny, psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny;
3. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę w formie działań animacyjnych i socjoterapeutycznych.

W 2014 r. w Gminie Stargard Szczeciński na podstawie przepisów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na terenie gminy funkcjonowało pięć placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez TPD na zlecenie gminy. Placówki prowadzone były w formie opiekuńczej.

III. Finansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

Do wydatków na opiekę i wychowanie dziecka zalicza się:

1. świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka;
2. dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka;
3. dofinansowanie do wypoczynku dziecka;
4. świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka;
5. świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki;
6. środki finansowe na pokrycie nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka w rodzinnym domu dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka;
7. środki finansowe na pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie;
8. środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, oraz środki finansowe związane ze zmianą tego lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego;
9. świadczenie związane z remontem lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa lub jest prowadzony rodzinny dom dziecka;
10. wynagrodzenie wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka i osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka lub zajmujących się opieką i wychowaniem w rodzinnym domu dziecka;
11. świadczenia dla rodziny pomocowej.

W 2014 roku Gmina Stargard Szczeciński poniosła wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na łączną kwotę **169103,21zł**, z tego:

- opłata za dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – **110738,47zł**,
- opłata za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych – **58364,74 zł**.

W 2014 r. zostało umieszczonych w pieczy zastępczej 3 dzieci. Na koniec roku 2014 w pieczy zastępczej było łącznie 24 dzieci – 9 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 15 w rodzinach zastępczych.

IV. Program w zakresie wspierania rodziny

Ustawowym obowiązkiem Gminy jest również opracowanie programu wspierania rodziny. Program został przyjęty przez Radę Gminy na lata 2013 - 2016.

V. Potrzeby związane z realizacją zadań w 2015 r.

1. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, - **85 166,00zł**
2. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – **177 145,00 zł**
3. Zabezpieczenie środków finansowych z tytułu zatrudnienia 2 asystentów rodziny – **77912,00zł**